

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.), Česko: školní atlas pro základní školy a víceletá gymnázia (Kartografie Praha, a. s.), psací potřeby, kalkulačka

Úvodní informace (než začneš pracovat): Uvědom si, že v atlase se nachází množství map různých měřítek a některé prvky jsou vyznačeny na více mapách zároveň. Práce s atlasem je připravena tak, že je potřeba hledat na co **nejpodrobnějších** mapách (tzn. na mapách co **největšího** měřítka). Dále nezapomeň, že v atlase nenajdeš jen mapy, ale také spoustu doplňkových informací v **přílohách**. Hodně štěstí při řešení.

1

6 bodů

Napiš, které české památky UNESCO splňují všechna uvedená kritéria. Za každou chybně uvedenou památku se body odečítají.

- Geomorfologicky patří do subsystému Hercynská pohoří.
- Nachází se na území, které je odvodňováno do Severního moře.
- Nachází se na území obce, která zároveň plní funkci okresního města.
- Zeměpisná šířka dané památky je nižší než 50° severní šířky.
- Nachází se na území české církevní provincie.

Hodnocení: Za každou správně vybranou památku 3 body. Za každou chybně uvedenou památku hodnotitel odečte 1 bod. Minimum bodů za úlohu je 0.

Řešení: Kutná Hora, Český Krumlov

2

6 bodů

Mapa Evropy před 50 lety vypadala odlišně. Některé dnešní státy bychom na tehdejší mapě Evropy nenašli. **Na základě uvedené charakteristiky napiš, o který současný stát se jedná a kterého státu byl součástí v roce 1970.**

Dnes se jedná se o převážně muslimský stát, který používá dva úřední jazyky (srbština, albánština). Díky současnému uspořádání nemá žádný přístup k moři.

Stát: ... **Kosovo** ...

V roce 1970 byl součástí státu: ... **Jugoslávie** ...

V současnosti v tomto státě silně převažuje import nad exportem. V roce 2015 měl stát nejnižší HDP v celé Evropě (zhruba 5 000 USD/obyv./rok). Část západní hranice tohoto státu tvoří řeka pramenící na Ukrajině.

Stát: ... **Moldavsko** ...

V roce 1970 byl součástí státu: ... **Sovětský svaz** ...

Jedná se o stát, který vstoupil do Evropské unie ve stejný rok jako Česko, ale na rozdíl od něj je již členem měnové unie (eurozóny). Vyrábí méně než 25 % energie v elektrárnách na fosilní paliva. Pro tento stát je typická početná národnostní menšina na jihu státu, která mluví uralským jazykem.

Stát: ... **Slovensko** ...

V roce 1970 byl součástí státu: ... **Československo** ...

Hodnocení: Za každý správně doplněný název státu 1,5 bodu. Za správné určení státu, do kterého daný stát patřil v roce 1970, 0,5 bodu.

Řešení: Viz text.

3

9 bodů

a. **Australská strojírenská společnost potřebuje přepravit své výrobky do Evropy.**

6 bodů

Na základě kritérií trasy popiš trasu nákladu včetně zastávek

- První část trasy povede z Austrálie do Japonska. Firma se rozhodla použít námořní dopravu z jediného australského přístavu, který má roční obrat více než 300 mil. tun. Náklad bude směřovat do významného japonského přístavu, v němž je zároveň i letecký uzel s více než 30 mil. odbavených cestujících ročně.
- Z tohoto města využije společnost leteckou přepravu na nejsevernější severoamerické letiště s více než 30 mil. odbavených cestujících ročně.
- Odtud vyrazí pozemní dopravou po dálnici (hlavní dálkovou silnicí) po západním pobřeží Spojených států amerických na jih do cílového města, které má 1–5 mil. obyvatel a přístav světového významu. Toto město se nachází ve státě Kalifornie.

S pomocí atlasu zapiš průběh trasy nákladu. Vždy napiš typ dopravy a název místa (města), kde proběhne překládka zboží.

Řešení a hodnocení (v závorkách)

Z Port Headland námořní dopravou do Tokia (za uvedení obou měst 1,5 bodu, za uvedení typu dopravy 0,5 bodu).

Z Tokia leteckou dopravou do Seattlu (za uvedení obou měst 1,5 bodu, za uvedení typu dopravy 0,5 bodu).

Ze Seattlu silniční dopravou do Los Angeles (za uvedení obou měst 1,5 bodu, za uvedení typu dopravy 0,5 bodu).

b. **Rozhodni, zda jsou tvrzení o dopravě v Česku pravdivá (zakroužkuj ANO), či nepravdivá (zakroužkuj NE). Nepravdivá tvrzení oprav.**

3 body

Krajské město Plzeňského kraje má dálniční spojení s krajským městem Moravskoslezského kraje.

ANO × NE

Oprava:

Občané Česka mohou při cestování pro vstup do **Německa** využít hraniční přechod Dolní Dvořiště na silnici E55.

ANO × **NE**

Oprava: ... **Rakouska** ...

V Česku v roce 2011 žilo méně obyvatel, než kolik osob ve stejný rok přepravilo pražské letiště Ruzyně (nyní letiště Václava Havla).

ANO × NE

Oprava:

Hodnocení: Za správné označení pravdivosti tvrzení 0,5 bodu. Za správnou opravu chybného tvrzení 1,5 bodu.

Řešení: Viz text.

4

9 bodů

Z hlediska národnostního složení dělíme státy na jednonárodnostní a mnohonárodnostní. Jednonárodnostní státy se vyznačují velmi vysokým podílem pouze jedné národnosti (např. nad 90 % z celkového počtu obyvatel tvoří jedna národnost). Naopak u mnohonárodnostních států je typické zastoupení více národů v jednom státě, a tedy podíl nejpočetnějšího národa na celkovém počtu obyvatel dosahuje relativně nízkých hodnot.

- a. Tabulka uvádí vybrané státy světa a počet obyvatel nejpočetnějšího národa v daném státě. Například v případě Česka by to byli Češi, v případě Slovenska Slováci apod.

6 bodů

Do třetího sloupce uveďte podíl nejpočetnějšího národa daného státu na celkovém počtu obyvatel. Na základě tohoto údaje rozhodněte, zda se jedná o jednonárodnostní, nebo mnohonárodnostní stát, a napište tento údaj do posledního sloupce tabulky.

stát	počet obyvatel nejpočetnějšího národa	podíl nejpočetnějšího národa na celkovém počtu obyvatel (v %)	typ státu (jednonárodnostní × mnohonárodnostní)
Polsko	37 405 334	97	<u>jednonárodnostní</u>
Rusko	109 666 326	77	<u>mnohonárodnostní</u>
Egypt	87 602 526	99	<u>jednonárodnostní</u>
Senegal	5 171 046	37	<u>mnohonárodnostní</u>

Hodnocení: Za správně vypočítaný podíl v rozsahu +/- 1 procentní bod hodnotitel udělí 1 bod. Za správné rozhodnutí o typu státu (jednonárodnostní a mnohonárodnostní) 0,5 bodu.

Řešení: Viz tabulka.

- b. Česko patří mezi jednonárodnostní státy, protože podíl Čechů (včetně moravské a slezské národnosti) je více než 95 % (nebereme v úvahu kategorii „neuvedeno“ z posledního sčítání obyvatel). Národnostní zastoupení se však mezi kraji značně liší. **K uvedeným národnostem v Česku napiš název kraje, v němž tvoří daná národnost největší podíl (v procentech) na celkovém počtu obyvatel daného kraje.**

3 body

Polská národnost: ... Moravskoslezský kraj ...

Německá národnost: ... Karlovarský kraj ...

Slovenská národnost: ... Moravskoslezský kraj ...

Hodnocení: Za každá správně uvedený kraj 1 bod.

Řešení: Viz text.

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

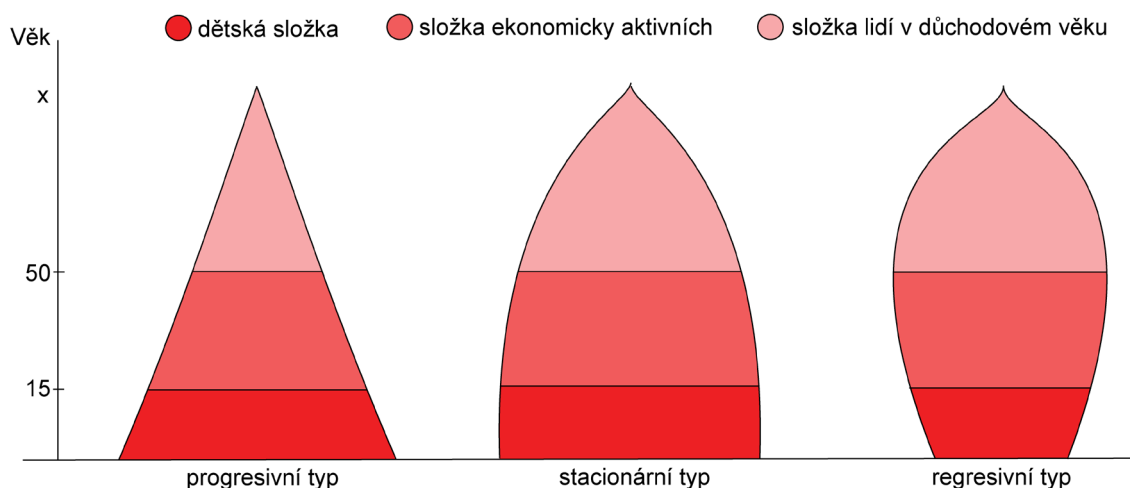
Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, kalkulačka

1

7 bodů

Věková pyramida je graf, který znázorňuje počet obyvatel v jednotlivých věkových skupinách (nejčastěji v jednoletých nebo pětiletých věkových skupinách). Rozlišujeme tři základní typy věkových pyramid: progresivní, stacionární a regresivní. Jejich přibližný tvar s ohledem na tři základní věkové skupiny obyvatel znázorňuje následující schéma.

Zdroj: cs.wikipedia.org/wiki/Věková_pyramida

- a. V rámečku jsou uvedeny státy, se kterými budeme v této úloze pracovat. Na webové adrese populationpyramid.net najdeš věkové pyramidy všech států světa, tedy i států z rámečku. **K uvedeným typům pyramid přiřaď státy z rámečku.** Každý stát může být pouze u jednoho typu věkové pyramidy.

4 body

Česko – Francie – Haiti – Island – Pákistán

Ukrajina – Spojené státy americké – Venezuela

Progresivní typ: ... Haiti, Pákistán, Venezuela ...

Stacionární typ: ... Francie, Island, Spojené státy americké ...

Regresivní typ: ... Česko, Ukrajina ...

Hodnocení: Za každý správně přiřazený stát 0,5 bodu.

Řešení: Viz text.

b. Na základě popisu demografických specifík doplň, o který typ věkové pyramidy se jedná.

3 body

Státy mající tento typ věkové pyramidy se vyznačují vyšší hrubou mírou porodnosti než úmrtností. Naděje na dožití je nízká (zpravidla do 70 let), v posledních letech se však zvyšuje.

Řešení: ... **progresivní typ** ...

Státy mající tento typ věkové pyramidy se v posledních několika letech vyznačují intenzivním stárnutím populace, což výrazně zvyšuje náklady na financování důchodů. Naděje na dožití je v těchto státech nejvyšší ze všech. Například vyspělé státy mající tento typ věkové pyramidy se vyznačují nadějí dožití zpravidla vyšší než 80 let, avšak v méně vyspělých státech mající tento typ věkové pyramidy činí naděje dožití „jen“ 70–80 let.

Řešení: ... **regresivní typ** ...

Hodnocení: Za každý správně doplněný typ věkové pyramidy je 1,5 bodu.

Řešení: Viz text.

2

15 bodů

a. Článek pojednává o březnových povodních na jednom ze souostroví v Tichém oceánu. **Doplň pojmy z rámečku do volných polí textu.** Nezapomeň pojmy správně skloňovat. Ne všechny pojmy z rámečku použiješ.

9 bodů

sesuv půdy – zemětřesení – řeka – nasycený – evakuovaný – sucho
elektriny – meteorologický – srážky – vyšší – moře – nižší
sopečná činnost – hydrologický – sopka – litosférické desky – tsunami

Přírodní rizika na souostroví v Tichém oceánu

Stát Havaj je od počátku týdne vystaven přívalovým dešťům, které v úterý rozvodnily několik

... **řek** ... Na mnoha místech hrozí ... **sesuvy půdy** ... a velké množství obyvatel opustilo své domovy.

V úterý večer už voda přetékala přes hráz ... **přehrady** ... Kaupakalua.

Půda na Havaji byla zcela ... **nasycená** ... už od začátku tohoto týdne a podle předpovědi další

... **srážky** ... spadnou ke konci týdne. Největšímu náporu vody je momentálně vystavena přehrada Kaupakalua, která se nachází na ostrově Maui, a hrozí její selhání.

Podle úředníků na Maui zatím přehrada neutrpěla strukturální poškození, ale i přesto bylo velké množství obyvatel ... **evakuováno** V přehradě Kaupakalua se momentálně nachází 260 milionů litrů vody. Zbývajícím obyvatelům žijícím v blízkosti říčních toků a přehrad bylo doporučeno,

aby se dočasně odebrali do ... **vyšších** ... poloh.

Divoká voda poškodila několik mostů včetně desítky domů. Záchranáři a hasiči museli několik obyvatel vyprostit ze zatopených domů. Podle starosty okres Maui utrpěl největší škody a zasáhly ho bezprecedentní záplavy.

Škody zatím nebyly vyčísleny, ale od středy probíhá znovuotevření některých silnic. Záplavy po celou dobu provází i občasně výpadky ... **elektriny** ..., které byly hlášeny u více než tisícovky domácností. Pro další dny ... **meteorologická** ... služba vydala i varování před sesuvy půdy.

Zdroj: slunecno.cz (upraveno)

Hodnocení: Za každý správně doplněný pojem 1 bod.

Řešení: Viz text.

- b. Jedny z faktorů, které ovlivňují výskyt povodní nebo jejich dopady, jsou člověkem způsobené zásahy v krajině. **K následujícím zásahům člověka do krajiny uveď, zda zvyšují riziko povodní nebo jejich dopady (napíš ZVYŠUJE), nebo zda snižují riziko výskytu povodní nebo jejich dopadů (napíš SNIŽUJE).** Za chybné odpovědi se body odečítají.

2 body

Narovnání vodních toků v krajině: ... **zvyšuje** ...

Odlesňování krajiny: ... **zvyšuje** ...

Stavba protipovodňových opatření: ... **snižuje** ...

Stavba rozsáhlých asfaltových parkovacích ploch: ... **zvyšuje** ...

Hodnocení: Za každé správné rozhodnutí o tvrzení 0,5 bodu. Za chybné rozhodnutí hodnotitel odečte 0,5 bodu. Minimum bodů za úlohu je 0.

Řešení: Viz text.

- c. Jednou z možností, jak zmírnit dopady povodní a zároveň i snížit riziko sucha, je stavba vodních nádrží. V posledních letech se v Česku uvažuje o výstavbě několika přehradních nádrží, z nichž jednou by mělo být vodní nádrž Strážíště (okr. Plzeň sever). Přesnou polohu plánované vodní nádrže najdeš na této adrese:
<https://mapy.cz/s/casojupogo>

1 bod

Z jakého důvodu se uvažuje o stavbě tohoto vodního díla? **Označ nejpřesnější tvrzení.**

a) **O stavbě tohoto díla se uvažuje z důvodu velmi řídkého osídlení celé oblasti a převahy lesů a luk v zamýšlené zaplavené oblasti.**

b) O stavbě tohoto díla se uvažuje i přes velký počet měst v dané oblasti, protože tvar reliéfu v údolí řeky Střely nahrává jednoduché výstavbě hráze.

- c) O stavbě tohoto díla se uvažuje z důvodu velkého množství polí určených k pěstování brambor v zaplavené oblasti. Pěstování této plodiny v sledované oblasti však není významné.
- d) O stavbě tohoto díla se uvažuje z důvodu velké vodnatosti řeky Střely a Berounky, které budou napájet toto vodní dílo.

Hodnocení: Za správně označené tvrzení 1 bod.

Řešení: možnost a)

- d. Předchozí úloha se zaměřila na výhody výstavby vodní nádrže Strážiště. Nyní se zaměříme na nevýhody výstavby v této oblasti. **Označ všechny okolnosti, které jsou NEvýhodou stavby vodního díla Strážiště v této oblasti.** Znovu pracuj s webovou mapou na mapy.cz a jejími vrstvami. Za chybné odpovědi se body odečítají

3 body

- a) rovinný reliéf oblasti

b) velké množství rekreačních objektů v této oblasti (chaty, chalupy, dětské tábory)

c) velké množství lesních ploch v oblasti a jejich případné pokácení

- d) národní kulturní památka zámek Střela

e) složitá doprava materiálu na stavbu hráze z důvodu horší infrastruktury v této oblasti

- f) velké množství potenciálně zlikvidovaných sídel s počtem obyvatel vyšším než 5 000

Hodnocení: Za každou správně označenou nevýhodu 1 bod. V případě chybně označené nevýhody hodnotitel odečte 1 bod. Minimum bodů za úlohu je 0.

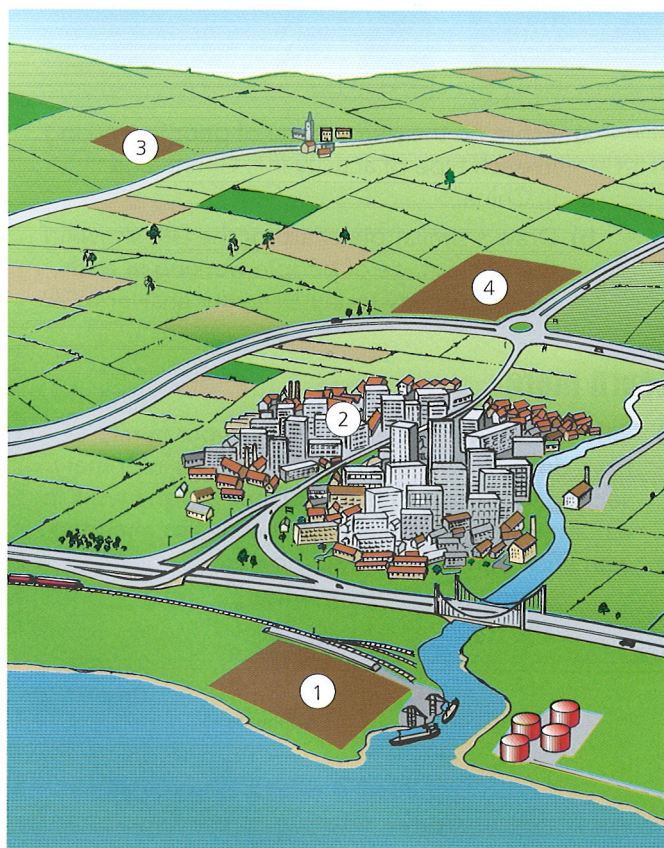
Řešení: možnosti b), c), e)

3

8 bodů

Na obrázku je znázorněno jedno přístavní město v západoevropském vyspělém státě. K číslům 1–4 na obrázku přiřaď z rámečku hospodářské činnosti. Do třetího sloupce tabulky zdůvodni jejich umístění (například si polož otázku typu: Proč by měl být podnik právě na tomto místě? Jaké pro podnik plynou výhody z umístění na daném místě?). Na umístění podniků má vliv celá řada faktorů, ty však **zdůvodni umístění podniku na schématu pouze jednou větou!**

- cukrovar (továrna na výrobu cukru)
- plantáž s banány
- sklad průmyslového zboží
- pekařství
- ocelářské hutě

Zdroj: Geography for Common Entrance (2019)

číslo	hospodářská činnost	zdůvodnění
1	ocelářské hutě	<u>blízkost přístavu i železnice pro dodávky železa a uhlí; poloha mimo město (eliminuje znečištění v obydlené oblasti), blízkost vodního zdroje jako zdroje chlazení</u>
2	pekařství	<u>potřeba dodat ke spotřebitelům čerstvé pečivo (tyto potraviny rychle podléhají zkáze)</u>
3	cukrovar	<u>blízkost polí, na nichž se pěstuje cukrová řepa, napojení na jednu z vedlejších komunikací</u>
4	sklad průmyslového zboží	<u>sklad potřebuje hodně prostoru, proto je postaven za městem a nikoliv v něm; napojení skladu na hlavní komunikace</u>

Hodnocení: Za každou správně přiřazenou ekonomickou aktivitu 0,5 bodu. Za každé správné zdůvodnění 1,5 bodu. V případě, že hodnotitel uzná odpověď žáka jako relevantní, lze mu za odpověď uznat 1 bod. Hodnotitel hodnotí pouze jedno (nebo žákem první uvedené) zdůvodnění ke každému podniku. V pořadí další zdůvodnění u jednoho podniku nehodnotí.

Řešení: Viz tabulka.